

တက္ကသိုလ် ကောလိပ်များတွင် သင်ကြားနည်းစနစ်ဘယ်လိုဖြစ်သင့်သလဲ။

ဒေါက်တာ သိန်းလွင်

တက္ကသိုလ်များပြုပြင်ပြောင်းလဲရာတွင် စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ်ပြင်ရုံ အဆောက်အဦးများတိုးချဲ့ရုံနှင့် မလုံလောက်ပါ။ သင်ကြားခြင်း သင်ယူခြင်းနည်းစနစ်များကိုလည်း ပြုပြင်ရပါမည်။ တက္ကသိုလ်များရင်ဆိုင်နေရသည့် သင်ကြားရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေ နှစ်ရပ် ရှိပါသည်။ ပထမအခြေအနေမှာ ပါမောက္ခများ၊ သုတေသနပညာရှင်များလေ့လာတွေ့ရှိထားသည့် ပညာရပ်များကို ပိုချပေးခြင်း ဖြစ်ပြီး ဒုတိယအခြေအနေမှာ မမြင်နိုင်သေးသည့်အနာဂတ်ကို ကျောင်းသားများရင်ဆိုင်နိုင်အောင် ပြင်ဆင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ နောင်ဆယ်နှစ်ကြာလျှင် ဖွံ့ဖြိုးလာမည့်ပညာရပ်များ၊ အလုပ်အကိုင်အသစ်များ၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့်နိုင်ငံရေး အခြေအနေများ ကို ယနေ့ မသိနိုင်သေးပါ။ တက်ကြွစွာသင်ယူခြင်းနှင့် ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားခြင်းနည်းစနစ်များသည် အထက်ပါအခြေအနေ နှစ်ရပ်ကို ရင်ဆိုင်ရန်ပြင်ဆင်ပေးပါသည်။

တက်ကြွစွာသင်ယူခြင်းနှင့်ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားခြင်း လိုအပ်သောအကြောင်းတရား (၄)ခု

(၁) လက်တွေ့အသုံးပြုနိုင်သည့် အသိပညာများတည်ဆောက်ခြင်း

အသင့်ရေးပြီးသား ဖတ်စာအုပ်များကို ကျက်မှတ်ခြင်း၊ ပါမောက္ခများ၊ ကထိကများပို့ချသည်ကို နာယူခြင်းတို့သည် ကျောင်းသင် ပညာ (school knowledge) အဆင့်သာရရှိသည်။ ထို့ထက်အနည်းငယ်ပိုမည်ဆိုလျှင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝဖြတ်သန်းမှု သက်တမ်းတလျှောက်ရရှိမည့် အတွေ့အကြုံများနှင့်လူမှုပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးမှ ရရှိသည့် အသိပညာ (intuitive knowledge) ရရှိမည်။ အဆိုပါအတွေ့အကြုံနှင့်လူမှုရေးမှရရှိသည့် အသိပညာကို ပြန်လည်စဉ်းစားဆင်ခြင်ခြင်း (reflection) ပြုလုပ်လျှင် အသိဉာဏ်၏ အဆင့်မြင့်တင်မှုကို ရောက်ရှိနိုင်ပါသည်။ တက္ကသိုလ်ပညာသည် စဉ်းစားဆင်ခြင်မှုကို အားပေးရပါမည်။

(၂) ဘဝတစ်လျှောက်လေ့လာသင်ယူနိုင်မည့် အလေ့အထများရရှိခြင်း

တက္ကသိုလ်ပညာရေးသည် ဘွဲ့တစ်ခုရယူသက်သက်အတွက်သာ မဖြစ်သင့်ပါ။ တက္ကသိုလ်ပညာသည် ကျောင်းသား၏ လေ့လာ သင်ယူလိုစိတ်ကိုမြှင့်တင်ရန်၊ လေ့လာသင်ယူရန် နည်းလမ်းများတတ်ဆင်ပေးရန်နှင့် စဉ်းစားဆင်ခြင်မှုကို မြှင့်တင်ရန် လိုအပ် ပါသည်။ သို့မှသာ ကျောင်းသားများသည် ရာသက်ပန်သင်ယူသူများ (Life-long learners) ဖြစ်လာနိုင်ပါမည်။

(၃) စိတ်ရှည်သည်းခံခြင်းနှင့်အပြန်အလှန် အမှီသဟဲပြုခြင်း

တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝတစ်လျှောက် ကျောင်းသားများတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သိက္ခမိမ်း ခင်မင်ရင်းနှီးမှုများ ရရှိလာပြီး တစ်ဦးစီ၏ အတွေးအခေါ်အယူအဆများ၊ တန်ဖိုးထားမှုများနှင့် မတူညီမှုများကိုပါ လေ့လာသင်ယူနိုင်ကြပါသည်။ လူမျိုးကွဲပြားခြင်း၊ ကိုးကွယ် ယုံကြည်မှုကွဲပြားခြင်း၊ ဓလေ့ထုံးစံကွဲပြားခြင်း၊ အတွေးအခေါ်ကွဲပြားခြင်း၊ အယူအဆကွဲပြားခြင်း စသည်တို့နှင့်နေသား ကျလာပြီး စိတ်ရှည်သည်းခံခြင်းနှင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးအပြန်အလှန်အမှီသဟဲပြုခြင်းတို့အတွက် ပြင်ဆင်ပေးနိုင်ပါသည်။

(၄) ထိရောက်သောလေ့လာသင်ယူမှုဖြစ်ခြင်း

ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်၏ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်စစ်တမ်းတွင် ကျောင်းသားများအတွက် ထိရောက်သောလေ့လာသင်ယူမှုဖြစ်ရန် အောက်ပါအကြံပြုချက်များ ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

- တက္ကသိုလ်သည် ကျောင်းသားတစ်ဦးစီ၏မျှော်လင့်ချက်များကို ဖော်ထုတ် ရန် (expectation)
- လေ့လာဆည်းပူးသောစာအုပ်စာတမ်းများနှင့်ပို.ချချက်များအပေါ် သုံးသပ်ချက်များရေးသားရန် (assignment)
- လေ့လာသင်ယူမှုများကို စီမံချက်များရေးဆွဲဆောင်ရွက်ရန် (project)
- အဆင့်မြင့်မေးခွန်းများကို ဆရာနှင့်ကျောင်းသားများ အပြန်အလှန်မေးမြန်း၍ သိမြင်မှုကို မြှင့်တင်ရန် (higher-order questions)
- ကျောင်းသားများအတူအကွ စုပေါင်းသင်ယူမှုပြုရန် (co-operative learning)
- စာသင်ခန်းနှင့် လက်တွေ့.ဘဝဆက်စပ်ရန် (relating the course work to the real world)

အသိပညာနှင့် အမှန်တရားအပေါ် ယူဆချက်များ

ဖတ်စာအုပ်တွင် ပါသောစာများကို အလွတ်ကျက်မှတ်ရုံသက်သက်သည် ကမ္ဘာ့လောကကို ရှုမြင်နိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများ၏ အသိဉာဏ်ဖွံ့ဖြိုးမှုသည် အကြောင်းအရာဗဟုသုတများကို ကျက်မှတ်ခြင်းထက်ပိုသော စဉ်းစားတွေးခေါ်ခြင်းနှင့်အမှန်တရား၏သဘောသဘာဝကိုနားလည်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ အောက်ပါအနေအထား(၄)ရပ်သည် အမှန်တရားကို နားလည်ပုံလေးမျိုးဖြစ်ပါသည်။

အနေအထား (၁) မေးခွန်းတစ်ခုတွင် အဖြေမှန်တစ်ခုသာရှိသည်။ ထိုအဖြေမှန်ကို ဆရာကပေးသည်။ ဆရာထံမှ အဖြေမရလျှင် မရေမရာစိတ်ရှုပ်ထွေးသည်။

အနေအထား (၂) မေးခွန်းတစ်ခုတွင် အဖြေမှန်တစ်ခုသာရှိသည်ဟု ယူဆသည်။ သို့.သော်ကျွမ်းကျင်သော ဆရာက ထိုအဖြေမှန်ကို ကျောင်းသားများထံမှ ထွက်ပေါ်လာအောင်လုပ်သည်။ ကွဲလွဲသောအဖြေများတစ်ခုထက်ပို၍ ထွက်ပေါ်လာပါက စိတ်ရှုပ်ထွေးသည်။

အနေအထား (၃) အဖြေမှန်တစ်ခုတည်း ရှိသည်ဆိုသည်ကို သံသယရှိသည်။ သို့.ရာတွင် မရေမရာဖြစ်ပြီး စိတ်ဓါတ်ကျဆင်းသည်။

အနေအထား (၄) ပြဿနာတစ်ရပ်ကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် နည်းလမ်းတစ်မျိုးထက်မက ရှိနိုင်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုသည်။ ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးမှ ချဉ်းကပ်နိုင်ကြောင်းကိုလည်း သတိပြုသည်။ ယုံကြည်မှုအမျိုးမျိုးရှိကြောင်းကိုလည်း လက်ခံသည်။ ကွဲပြားခြားနားသော အယူအဆများအပေါ် စိတ်ရှည်သည်းခံသည်။

မျှခြေအနေအထားမှ ပြောင်းလဲသွားသော အသိဉာဏ်ဖွံ့ဖြိုးမှု (Cognitive Disequilibrium)

ကျောင်းသားများသည် အရာကိစ္စများကို သမာရိုးကျနည်းဖြင့်သာရှုမြင်လေ့ရှိသည်။ ဤနည်းဖြင့်တည်ဆောက်သောအသိဉာဏ်သည် မျှခြေအနေအထား (equilibrium) တွင်ရှိသည်။ ကျောင်းသားသည် မိမိနှင့်ကွဲလွဲသောအမြင်အယူအဆများကို ကြားသိရသည့်အခါ မျှခြေပျက်ယွင်းခြင်း (disequilibrium) အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိသည်။ မျှခြေပျက်ယွင်းမှုကို စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်လျှင် အသိဉာဏ်ဖွံ့ဖြိုးမှုအဆင့်သစ်တစ်ခု (cognitive disequilibrium) ကိုရောက်ရှိသည်။ အောက်ပါအခြေအနေ (၃)ရပ်သည် ကျောင်းသားများ၏အသိဉာဏ်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ကူညီနိုင်ပါသည်။

အခြေအနေ (၁) အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်တစ်မျိုးထက်ပိုသော စာအုပ်စာတမ်းအမျိုးမျိုးကိုဖတ်ရှုပြီး ကိုယ်တိုင်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ဖော်ထုတ်ခြင်း။

အခြေအနေ (၂) မိမိ၏စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုကို လက်ခံအောင်ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေးရှင်းပြနေခြင်းထက် မိမိနှင့်ကွဲပြားသောအခြားသူများ၏စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုများကို နားထောင်ခြင်း။

အခြေအနေ (၃) မိမိ၏အတွေးအခေါ်များ မည်ကဲ့သို့ ပြောင်းလဲသွားသည်ကို ပြန်လည်ရေးသားခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

ဘာသာရပ်အသီးသီးတွင် ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်ခြင်း

တက္ကသိုလ်တွင်လေ့လာသင်ယူနိုင်သည့်ဘာသာရပ်အသီးသီးတွင် အကြောင်းအရာများကွဲပြားသကဲ့သို့ ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်မှုများလည်း ကွဲပြားကြပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် လူသားအကြောင်းလေ့လာသောဘာသာရပ်များ (Humanities) တွင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် အမျိုးမျိုးရေးသားထားသော စာအုပ်စာတမ်းအမျိုးမျိုးရှိသည်။ သင်ယူသူများသည် ကမ္ဘာလောကကို စာအုပ်များမှတစ်ဆင့် ရှုမြင်ကြသည်။ သင်ယူသူများအကြား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်တစ်ခုသာမှန်သည် ဟူသောအယူအဆနှင့်အရာအားလုံးကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည့်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်မရှိဟူသော အယူအဆနှစ်ခုကြားကွဲပြားမှုရှိသည်။

လူမှုရေးသိပ္ပံဘာသာရပ်များ (Social Science) တွင် ပြည်သူပြည်သားအများနှင့်ကိုက်ညီနိုင်မည့် မူဝါဒဆိုင်ရာပြဿနာများ (Public Policy issues) များကို လေ့လာကြသည်။ သင်ယူသူများသည် အတိတ်မှအဖြစ်အပျက်များကိုလည်းလေ့လာကြသည်။ အခြားယဉ်ကျေးမှုများကိုလည်း နားလည်အောင်ကြိုးစားကြသည်။ သို့ရာတွင် လူတွေ့ဘယ်လိုနေထိုင်ပြီး ဘာတွေကို ယုံကြည်ကြသည်ကို လေ့လာတင်ပြမှုနှင့် လူတွေ့ဘယ်လိုနေထိုင်သင့်သည် ဘာကိုယုံကြည်သင့်သည်ဟု လေ့လာတင်ပြမှု နှစ်မျိုးအကြား ကွဲပြားမှုရှိသည်။ သဘာဝသိပ္ပံဘာသာရပ်များ (Natural Science) တွင် သင်ယူသူများသည် အကြောင်းအရာတစ်ရပ်၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အပေါ်အခြေမခံဘဲ အများနှင့်ကိုက်ညီမှုအပေါ်တွင်သာ ခြုံငုံစဉ်းစားလေ့ရှိသည်။

ဘာသာရပ်အသီးသီးတွင် ဘုံတူညီသောအရာ

ဘာသာရပ်အသီးသီးတွင် အကြောင်းအရာနှင့်ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်မှုများ ကွဲပြားကြသော်လည်း ဘုံတူညီသောအရာမှာ ဘာသာရပ်အသီးသီးကို လေ့လာရာတွင် အသုံးပြုသည့်သုတေသနနည်းလမ်းများပင်ဖြစ်သည်။ အောက်ပါသုတေသနနည်းလမ်းများသည် ဘာသာရပ်အားလုံးတွင် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

- သုတေသနပြုရန် အကြောင်းအရာနှင့်အဘယ့်ကြောင့်သုတေသနပြုရန် လိုအပ်ကြောင်းရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း
- ကြိုတင်မှန်းဆချက်ထုတ်ခြင်း (Hypothesis)
- ကြိုတင်မှန်းဆချက်ကို အထောက်အပံ့ပြုသည့် အချက်အလက်များရှာဖွေခြင်း
- မှန်းဆချက်နှင့်ကွဲလွဲသောအချက်များကို ဆန်းစစ်ခြင်း
- တွေ့ရှိချက်အသစ်များအပေါ် အခြေခံ၍ ကြိုတင်မှန်းဆချက်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း
- အကျိုးအကြောင်းအထောက်အထားများအပေါ် ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍နိဂုံးချုပ်ချက်ကိုတင်ပြခြင်း (Thesis) တို့ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါ ဖော်ပြချက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံတက္ကသိုလ်များကို ပြုပြင်ရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အကြံပြုချက်များဖြစ်ပါသည်။ အဓိက အကြံပြုချက်များမှာ သင်ကြားသင်ယူသည့် နည်းစနစ်များကို ပြုပြင်ရန်၊ တက်ကြွစွာသင်ယူခြင်းနှင့် ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားနည်းစနစ်များကို အသုံးပြုရန်၊ အသိပညာနှင့်အမှန်တရားအပေါ်ယူဆချက်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် ပြဿနာတစ်ရပ်ကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးမှ ချဉ်းကပ်ကြရန်၊ ကွဲပြားခြားနားသောအယူအဆများအပေါ် လေးစားမှုပေးရန်၊ မိမိ၏အယူအဆကိုသာ မှန်သည်ဟု ကျေနပ်နေသော မျှခြေအနေအထားမှ မိမိနှင့်မတူသော အခြားအယူအဆများကို နားထောင်ပြီး မိမိ၏အသိဉာဏ်ကို တည်ဆောက်ရန်နှင့် ဘာသာရပ်အသီးသီးကို လေ့လာသင်ယူရာတွင် သုတေသနနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုရန် တို့ဖြစ်ပါသည်။ သုတေသနပြုခြင်းဖြင့် မတူညီသောအဖြေများအတွက် ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်ခြင်းနှင့်ခိုင်လုံသော အထောက်အထားများကို တင်ပြခြင်းပြုနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် မိမိ၏ထင်မြင်ချက်ကို တခြားသူများအား ယုံကြည်စေခြင်းထက် ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်မှုကို ထင်ရှားအောင်ပြခြင်းက ပို၍အရေးကြီးပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။ Charles Temple ၏ တက္ကသိုလ်စာသင်ခန်းတွင် ဝေဖန်ပိုင်းခြားစဉ်းစားခြင်းစာအုပ်နှင့် Jeannie Steele & Kurt Meredith တို့၏ Classroom of Wonder and Wisdom စာအုပ်များကို ကိုးကားပါသည်။

လေးစားစွာဖြင့်

ဒေါက်တာသိန်းလွင်

ပညာရေးစနစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကွန်ရက် (NNER)

၂၀၁၅ ဇူလိုင်လ (၁၅) ရက်